

PBIS

Pozitivní podpora chování

Projekt: *Škola pomáhá ohroženým dětem*

Mgr. Anna Kubíčková
anna.kubickova@cosiv.cz

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

| Nadace **OSF**

VÝBOR DOBRÉ VŮLE
Nadace Olgy Havlové

Očekávané chování

Klademe dotazy, **diskutujeme**,
sdílíme dobrou praxi...

Aktivně se zapojujeme pomocí **anotace**

Přemýšlíme o **řešeních** a překonáváme
bariéry

Děláme si **poznámky** k postřehům mimo
prezentaci (tu obdržíme)

Obsah workshopu:

1. **Chování** žáků

2. **Představení** PBIS

2. Základy **efektivní podpory** chování žáků

3. **Prevence** nevhodného chování (1. úroveň PBIS)

4. . Praktické přístupy k **řešení nevhodného chování** (2. a 3. úroveň)

5. Zajištění **zpětné vazby**

Jak na Vás osobně působí **opatření**
spojená s pandemií COVID-19 a způsob
jejich prezentace?

Jak na vás působil stav, kdy **nebylo jasné, co a kdy bude** nebo nebude povoleno, a zásadně se vám změnil program dne?

Jaké **změny v chování** sledujete u sebe
a/nebo svých dětí **v současné ohrožující
a chaotické** situaci?

Chování a stres, chaos, ohrožení, nejistota, pocit neschopnosti, nedostatečnosti, neovládání situace, strach, hlad, frustrace...

V mozku máme struktury, které jsou propojené tak, aby detekovaly, zda je prostředí, ve kterém se nacházíme bezpečné nebo ohrožující. Tyto systémy fungují **podvědomě a automaticky** –

- “Nemusíme si myslet, že se bojíme, aby se naše **tělo začalo chovat jako vyděšené**“

Vnitřní napětí podvědomě vyvolává určité **tělesné reakce**, jako může být například zvýšení tepu, větší svalové napětí, vyšší tón hlasu... Tyto signály jsou automaticky a podvědomě vyhodnocovány pomocí **neurocepce u ostatních osob, které jsou tak dále ovlivňovány**.

- To znamená, že vnitřní **stav učitele** a jeho podvědomé signály navenek mají zásadní vliv na **chování třídy**.
- Zároveň **rozrušený učitel** nemůže efektivně zklidnit **rozrušené dítě**.

Chování a stres

Náročné chování je způsobem **reakce na stres** a projevem snahy dosažení rovnováhy, která je stresem narušena.

V důsledku vyplavení **aktivizujících hormonů (adrenalinu, noradrenalinu a kortizolu)** spustí některou z **aktivizujících obraných reakcí**. Dalším typem reakce je **strnutí**, které je naopak způsobeno systémem vyvolávajícím **útlum organismu**.

Děti, které vyrůstaly v prostředí násilí a nedostatečné péče mají často zcitlivělý systém reakce na stres a menší schopnost sebeovládání

Únik – může mít podobu útěků z domova, záškoláctví, úniku do denního snění, rozvoje závislosti na návykových látkách, hraní počítačových her, slibování nespílitelného aj.

Útok – může mít podobu fyzické nebo verbální agrese, nápadného chování, předvádění se, manipulace druhými

- První reakce na nebezpečí, srdeční tep a zrychlení dechu, zvýšený průtok krve do velkých svalových skupin, **zaměřená pozornost**

Strnutí – pasivita, odpojení, bezmoc, útlum, paralýza

- Když nelze bojovat ani utéct, snížen srdeční tep, dýchání je zpomaleno, snížený svalový tonus, průtok krve do svalů je snížen, **paralyzace**

Učení a stres

S rostoucí mírou aktivace systému reakce na stres **ztrácíme nejprve přístup k funkcím mozkové kůry**, v případě extrémní aktivace (stav zděšení) nemáme již **přístup ani k limbickému systému**. V tomto stavu tak ke zklidnění nepomáhá ani emoční podpora od blízké osoby.

Stimulované spoje se posilují a signály si vyměňují rychleji, zatímco ty **nestimulované odumírají nebo si signály vyměňují pomaleji**.

STAV	Klid	Ostražitost	Znepokojení	Strach	Zděšení
PULS	70-90	90-100	101-110	111-135	136-160
POJEM O ČASE	BUDOUCNOST	DNY/HODINY	HODINY/MINUTY	MINUTY/SEKUNDY	ZTRÁTA POJMU O ČASE
IQ	110-100	100-90	90-80	80-70	70-60
KOGNITIVNÍ SCHOPNOSTI	ABSTRAKTNÍ	KONKRÉTNÍ	EMOČNÍ	REAKTIVNÍ	REFLEXIVNÍ

Dr. B.D. Perry. Všechna práva vyhrazena. Copyright B.D. Perry, 2007-2021

Limity v chování

Náročné chování se nikdy neobjeví náhle a bez příčiny. Za náročným chováním je **vždy nějaká příčina**. Někdy se nám však tato příčina **jeví jako nelogická absurdní nebo malicherná**

Děti s větší mírou negativních zážitků potřebují naší pomoc. Pro dítě je velmi **náročné být v konfliktu** se svým okolím, ale náročné chování se jeví jako **jediné řešení – musíme mu ukázat a naučit ho, jak jinak.**

Limity, které dětem brání chovat se lépe

- aktuální stav - **podpora seberegulace s koregulace**
- aktuální schopnosti a dovednosti - **učení**
- kvalita prostředí a naplňování základních potřeb - **prevence, podpora**

Když dítě nezvládá matematickou úlohu *intenzivněji učíme*. Když se dítě nezvládá chovat podle očekávání *trestáme?*

Positive Behavioral Interventions & Supports

PBIS

Struktura

Žáci ví, jakou reakci mohou od učitelů očekávat. Učitelé i žáci vědí, co mají dělat a jak se mají chovat, snižuje se pocit ohrožení a nejistoty = zlepšuje se chování

Efektivita

Výzkumem podložené strategie, čas učitelů je využíván co nejefektivněji

Srozumitelnost

Učitelé mají jasná doporučení jak postupovat, žáci rozumí školním pravidlům a jsou ujišťováni o jejich naplňování

Proaktivní předcházení problémům

Řešením náročného chování žáků ztrácíme příliš mnoho času. Příklad z konkrétní školy...

1,792 disciplinárních opatření =

26,880 min (15 min jedno opatření) =

448 hodin =

56 pracovních dnů

- S poklesem náročného, rušivého chování žáka se prodlužuje čas na výuku, což umožní všem žákům se více naučit.
- Snížení počtu výchovných opatření, napomenutí a důtek dává učitelům více času na řešení jiných potřeb např. zavedení efektivnějších forem výuky.
- Skutečně efektivní programy v počátku vyžadují více času a energie, časem se ale překlopí v získání času a energie, které můžeme věnovat výuce.
- Z dobře nastaveného prostředí těží všichni žáci včetně žáků se SVP
- Velmi často jsou žáci se SVP citlivější na kvalitu školního klimatu.

Postupné budování PBIS

Relevantní cíle a výsledky

Cíle by měly měřitelné, být středně i dlouhodobé, jejich dosahování se sleduje a případně se upravují postupy nebo i cíle samotné.

Rozhodování na základě analýzy dat

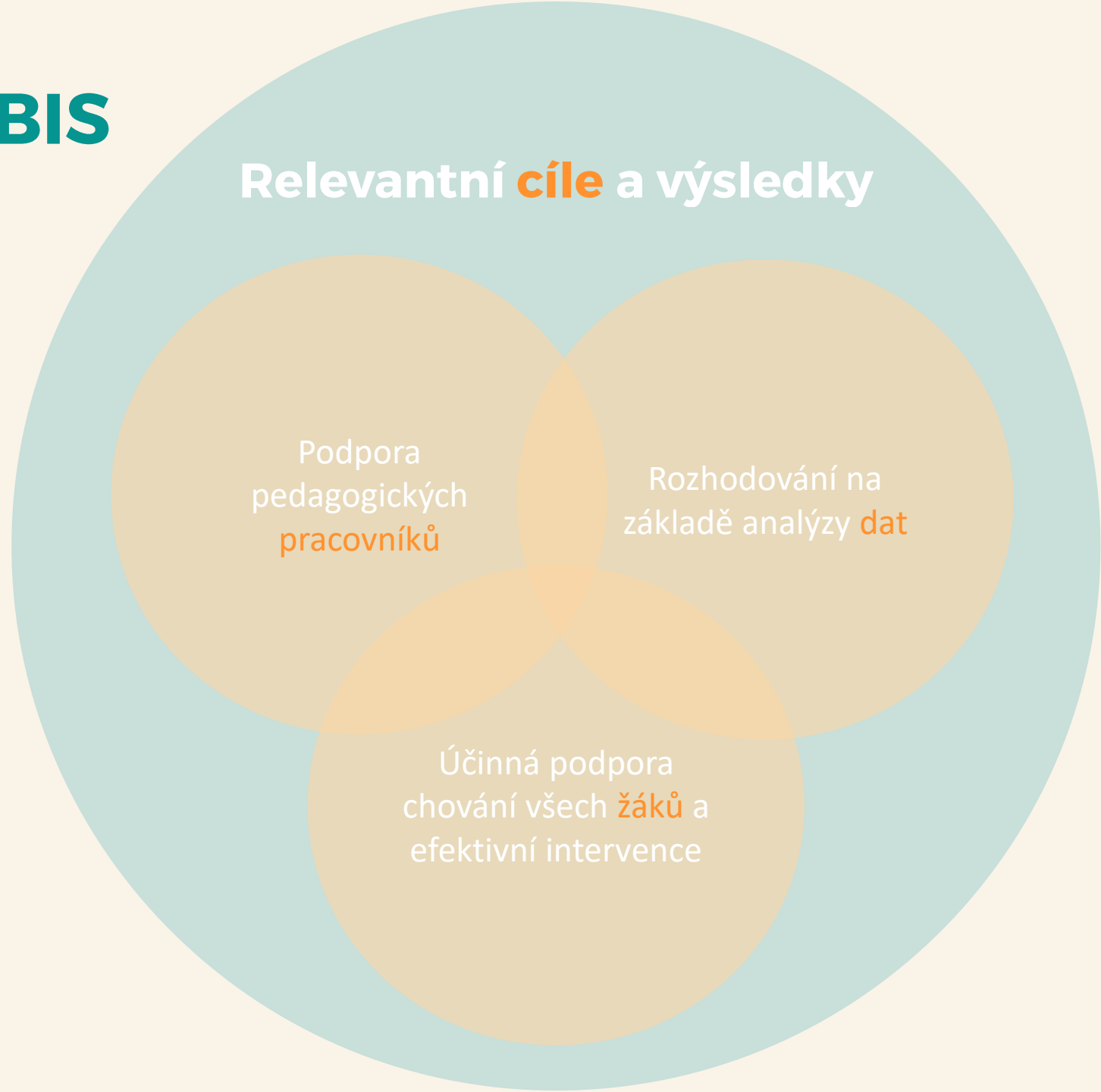
Sleduje se například docházka, počet poznámek, vzdělávací výsledky, ale i problematické prostory školy (např. chodba/jídelna), účinnost jednotlivých intervencí ve vztahu k jednotlivým žákům i jako celek.

Podpora pedagogických pracovníků

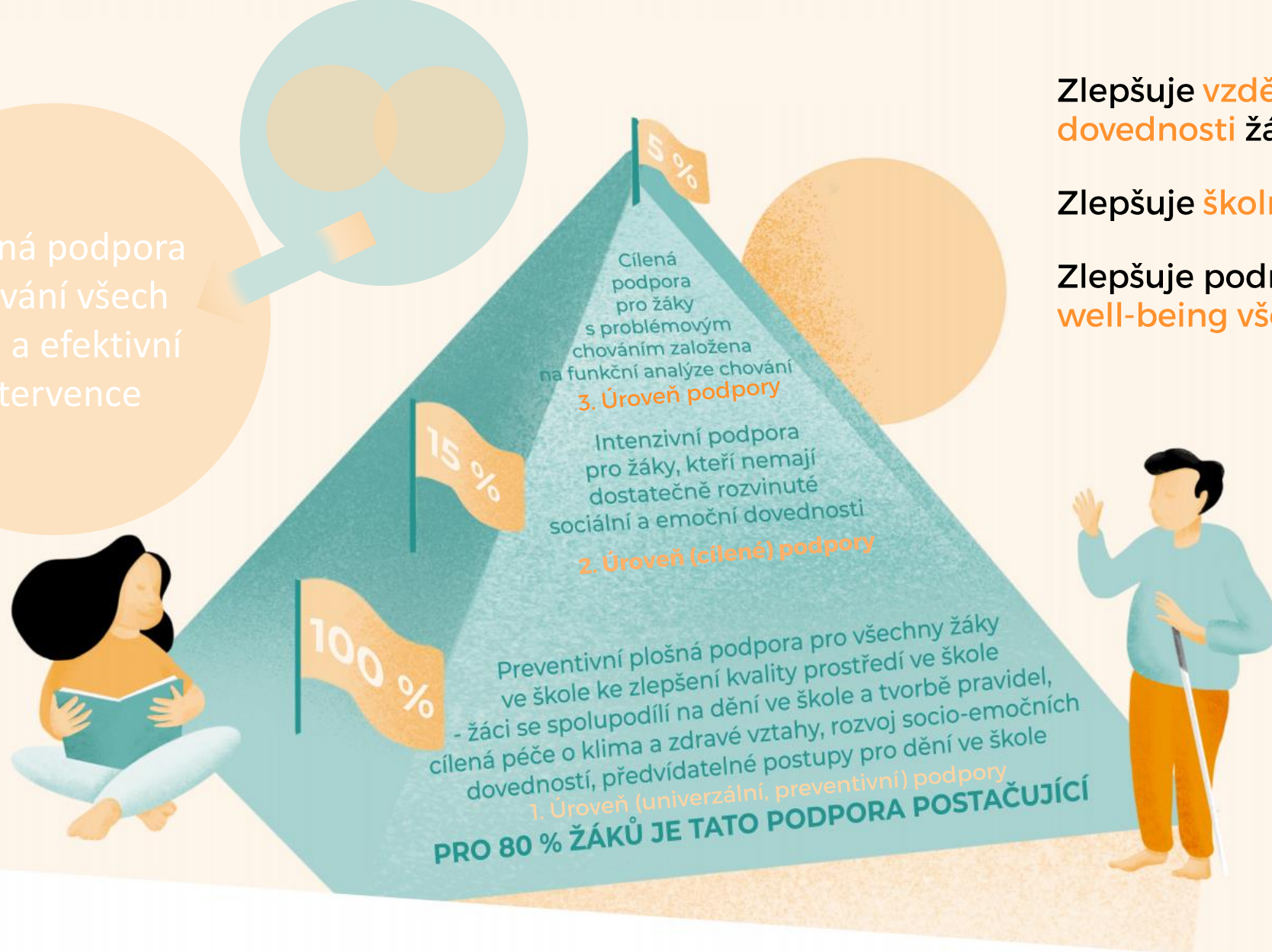
Kromě vzdělávání také vzájemné intervize, sdílení dobré praxe v rámci i mimo školu, oslava dosažených úspěchů či odborné konzultace.

Podpora chování všech žáků a intervence ▲

Zavedení univerzální prevence nevhodného chování učiteli, zvýšené intenzity podpory cílené na některé žáky a intenzivních individuálních intervencí pro žáky s komplexními potřebami

Účinná podpora
chování všech
žáků a efektivní
intervence

Zlepšuje **vzdělávací výsledky** a **sociální dovednosti** žáků se SVP

Zlepšuje **školní klima** a bezpečí ve škole

Zlepšuje podmínky pro učení a podporuje **well-being všech žáků (i učitelů)**

Proaktivní předcházení problémům

1. Nastavení jasných **očekávání**, jak se ve škole chováme
2. Praktický **nácvik** vhodného chování po celé škole
3. Pravidelné **upevňování** vhodného chování
4. Sjednotit a zautomatizovat existující **rutinní postupy**
5. Neverbální i verbální **preventivní podněty**
6. Úprava **fyzického prostředí**
7. Definování **jednotných přístupů** k určitým typům nevhodného chování
8. Budování **dobrých vztahů**
9. Aktivní **zapojení** všech žáků ve výuce
10. Participace **žáků i rodičů** na všech úrovních podpory

Školní prostředí je:

předvídatelné

pozitivní

bezpečné

konzistentní

efektivní

1. Nastavení jasných očekávání, jak se ve škole chováme

- Platí pro žáky, zaměstnance i návštěvníky školy
- Pozitivně formulovaná
- Celoškolní
- 3-5
- Vytvořeny v participaci všech zapojených stran
- Obsáhnou jakýkoliv typ chování (inter/externalizované)
- Vizualizovaná po škole
- Očekávání jsou s žáky diskutována a zdůvodňována
- Mohou být námětem pro výtvarné a slohové práce

Jaká očekávání byste chtěli respektovat na pracovišti?

2. Praktický nácvik vhodného chování po celé škole

- Prakticky přímo ve třídě/ na chodbě/ v jídelně/ toaleta
- Děti sami předvádí vhodné (očekávané) chování, učitel (asistent/loutka) ukáže, co už vhodné chování není - Vybíráme příklady nevhodného chování které jsou: Blízké chování žáků a nikoliv extrémní případy | Typickým příkladem toho, co žáci dělají, když neuplatňují očekávané chování
- Modelové příklady (ukázka dole) jsou vizualizovány v příslušných místech školy
- Po prázdninách nebo když je třeba, tak se nácvik zopakuje (třída/jednotlivec/škola/prostředí)
- Nejdůležitější fází je oceňování dodržování těchto očekávání!
- Nácvik relaxace, zvládání emocí, soc. dovedností, řešení problémů s žáky (výchovy) i učiteli

https://www.youtube.com/watch?v=HO-M_QpiG5o&t=140s&ab_channel=MPSPBIS

Potřebujeme **8 opakování** k naučení se určitého chování, ALE k **přeučení** musíme chování **zopakovat 28krát!**

	Chodba	Třída	IT učebna	Toalety
BEZPEČÍ	1. Chodíme pomalu 2. Chodíme vpravo 3. O přestávce jsme na svém patře	1. Na okna saháme jen se souhlasem učitele 2. Židle stojí všemi nohami na zemi 3. Používáme věci, na co jsou určeny	1. Používáme pouze povolené internetové adresy 2. Zdržujeme se na svém místě 3. Vyhneme se kontaktu s kabeláží	1. Myjeme si ruce 2. Chodíme pomalu
SLUŠNOST	1. Poslechneme všechny učitele a asistenty pedagoga	1. Pomáháme si 2. Jsme tolerantní 3. Hlásíme se o slovo 4. Necháme domluvit ostatní	1. Vzájemně si pomáháme 2. Pracujeme pouze na svém PC	1. Čůráme do záchodové mísy
ZODPOVĚDNOST	1. Chráníme výzdobu a majetek školy	1. Připravíme si pomůcky 2. Udržujeme pořádek 3. Věci si půjčíme pouze se svolením	1. Včas jsme připraveni na přechod do odborné učebny	1. Šetříme vodou a mýdlem 2. Uklízíme po sobě 3. Po vykonání potřeby odcházíme

2. Praktický nácvik vhodného chování po celé škole

	Chodba	Jídelna	Záchody	Třída
CHOVÁM SE bezpečně	- Chodím v přezuvkách - Dodržuji odstup - Chodím vpravo	- Dodržuji hygienu - Sedím s nohama na zemi a obličejem směrem ke stolu - Dodržuji odstup	- Vodu nechávám jen v umyvadle - Umyji si ruce mýdlem a vodou	- Chodím pomalu a v přezuvkách - Ruce a nohy si nechávám pro sebe - Svačím v lavici - Okna otevírá dospělý
s respektem a ohleduplně	- Zdravím - Mluvím tiše - Nechám druhé projít - Vážím si práce druhých	- Zdravím - Používám „prosím a děkuji“ - Mluvím tiše - Nechám druhé v klidu najíst	- Splachuji - Používám 1 utěrku - Poskytnu druhým soukromí	- Mluvím tiše - Udržuji pořádek - Hlásím se o slovo - Respektuji majetek druhého - Chovám se ohleduplně k vybavení - Přijímám odlišnost
odpovědně	Udržuji pořádek	- Používám čip - Používám táč a příbor - Uklidím po sobě - Zasunu židli tiše	- Uklidím po sobě - Po umytí rukou odcházím - Problémy a závady hlásím dospělému	- Dokončuji svou práci - Jsem připravený - Vracím půjčené věci - Jsem dochvilný - Plním stanovenou funkci - Starám se o svoje věci
poctivě a	Nalezené věci odevzdám	Když způsobím nehodu, řeknu to dospělému	Když způsobím nehodu, řeknu to dospělému	- Nalezené věci odevzdám - Když způsobím nehodu, řeknu to dospělému - Mám odvahu přiznat svou chybu
SPOLUPRACUJEME	Pomohu druhému	Pomohu druhému		- Naslouchám druhému - Pomohu druhému - Používám „prosím, děkuji a promiň“ - Přispívám k práci skupiny - Dodržuji dohodnutá pravidla - Mám pochopení pro druhé

RESPEKTUJI Najdu si místo, kde nejsem rušen/a.
Mám vypnutý mikrofon, než jsem vyvolán.
Chatuji pouze s učitelem.

JSEM SLUŠNÁ/Ý Přihlašuji se včas, odhlašuji se po ukončení hodiny.
Pozdravím, poprosím, poděkuji, omluvím se.
Hlásím se o slovo.

SPOLUPRACUJI Pomáhám a požádám o pomoc, když potřebuji.
Mám připravené pomůcky, splněné úkoly.
Účastním se - komunikuji, reaguji, pracuji.

3. Pravidelné upevňování vhodného chování

- Potřebujeme **8 opakování** k **naučení** se určitého chování, ale k **přeučení** musíme chování **zopakovat 28krát!**
- Pokud převažuje reaktivní přístup - žákům se více upevňuje to chování, které je připomínáno
- Musíme tedy o to více převážít verbalizací, povzbuzováním, oceněním, pochvalami upevňování vhodného chování
- Žáci se vhodným chováním získávají více pozornosti (častý motivátor)
- Učíme pozitivní zpětnou vazbu také žáky v rámci školy, třídy, skupin i jednotlivců; vzájemně i sebereflexí
- **Žáci, kteří se projevují často nevhodně potřebují nejvíce upevňovat vhodné modely!**
- Můžeme zařadit systém odměn: například poslech hudby před zvoněním, vědomostní bingo, oblíbený oběd (Ize celoškolně), „žolík“ na domácí úkol, sedět za katedrou, náповěda publika při zkoušení, oslavný tanec apod

Specifikovaná pochvala chování: Jméno žáka/skupina, popis chváleného chování, (event. vztažení k očekávání)

O dodržení poměru **4(ocenění):1(korekce)** se snažíme v co nejkratším čase a **u každého žáka** (nelze jednoho žáka pokárat a poté pochválit čtyři jiné žáky)

*K vytvoření **kultury kompetence** ve škole potřebujeme **sdílený** soubor očekávání v chování...*

Používáme obrázky, piktogramy atd., propojíme očekávání s maskotem, znakem školy.

Využíváme mnemotechnické pomůcky (např. ZUB - zodpovědnost, úcta, bezpečí)

4. Sjednotit a zautomatizovat existující rutinní postupy

- Zvyšují předvídatelnost a jednotnost v přístupu
- Postupy jak na straně žáků, tak na straně učitele
- Postupy se týkají obvyklých činností
- Některé postupy lze stanovit jednotně pro celou školu (první/druhý stupeň), některé se vážou na konkrétní třídu nebo událost
- Každý krok je jasně stanoven + nacvičování, vizualizace, možnost volby

Začátek výuky | Přesuny mezi učebnami | Osobní potřeby (např. návštěva toalety, zapůjčení pomůcek) | Přechody práce ve skupině a individuální práce | Zvláštní události (návštěva divadla, školní projektový den) | Používání materiálů a vybavení | Odevzdávání domácích úkolů | Získání pozornosti dospělého (žádost o pomoc)

Máte svou vlastní rutinu? **Jaké jsou výhody vždy stejného postupu?**

Když mohou žáci předvídat události během celého školního dne, tak je pravděpodobnější, že se zapojí a méně pravděpodobně projeví nežádoucí chování. Jedním ze způsobů, jak zvýšit předvídatelnost ve třídě, je zavedení rutin, zejména na začátku školního roku (Kern & Clemens, 2007, s. 67). Je snazší zvládat rušivé nebo nežádoucí chování, když je většina vašich žáků zapojena do vhodné rutiny.

PŘÍCHOD DO ŠKOLY (x2):

1. Vejdu určeným vchodem
2. Pozdravím
3. Vydesinfikuji si ruce u vchodu
4. Jdu nejkratší cestou ke své skříňce
5. Přezuju se, boty a bundu dám do své skříňky
6. Vejdu do třídy

POUŽITÍ WC (x2):

1. Při vyučování použiji signál pro toaletu „T“
2. Jdu na určené WC
3. Po použití WC důkladně spláchnu
4. Umyji si ruce mýdlem po 20 sekund
5. Usuším si ruce jednou utěrkou
6. Utěrku hodím do koše
7. Jdu zpět do třídy

RANNÍ PŘÍCHOD DO TŘÍDY (x1)

1. Pozdravím učitele a spolužáky
2. Odložím tašku k lavici
3. Umyji si ruce mýdlem po 20 sekund
4. Připravím si pomůcky na hodinu

ZAPOJENÍ DO ONLINE VÝUKY (x2)

1. Kontaktuji učitele domluveným způsobem
2. Dohodnu si způsob distanční výuky
3. Věnuji se distanční výuce s maximálním úsilím

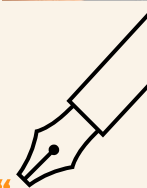
5. Neverbální i verbální preventivní podněty

- Předvídáme situace, ve kterých mohou děti pochybit (přechod mezi činnostmi, náročný úkol)...
- Předchází nevhodnému chování nasměrováním prostředí a žáků k úspěchu.
- Různými formami jednoznačně připomínáme očekávané chování předtím, než k němu může ze strany žáků dojít:
 - Neverbální upozornění celé třídy nebo jednotlivce (pochopitelné, zaznamenatečné a konkrétní)
 - Slovní připomenutí očekávání nebo přímo očekávaného chování
 - Připomenutí rutiny (zeptat se žáků)
 - Při porušení připomenout správný postup

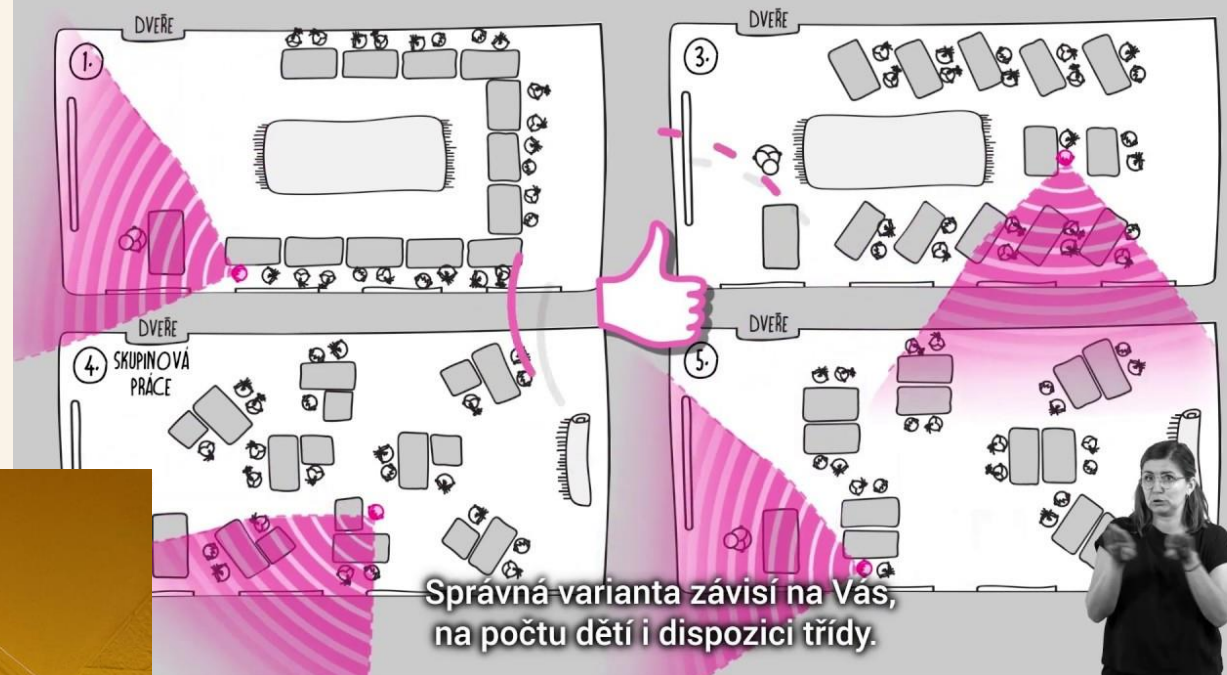
"Než přejdeme ke skupinové práci, pamatujte, že projev respektu vypadá tak, že..."

Kolikrát týdně si řeknete větu typu „kdyby mi nejdřív řekli, co přesně po mě chtějí...?“

Čím vývojově „mladší“ děti jsou, tím obtížnější jsou pro ně některé úkony a chování...

6. Úprava fyzického prostředí

6. Úprava fyzického prostředí

Prostředí třídy a školy je uzpůsobeno tak, aby **podporovalo vhodné chování** žáků.

- Lavice jsou uspořádány tak, aby odpovídaly nejčastěji používanému způsobu výuky, lavice přeskupujeme tak, aby odpovídaly používaným metodám (malé skupiny, velká skupina, centra aktivit...).
- Stanovíme schémata pro rozmístění lavic a pravidla pro jejich bezpečné a snadné přemísťování, které realizují žáci.
- Nábytek by měl být vždy rozmístěn tak, aby umožňoval **snadný a plynulý pohyb** učitele i žáků.
- Všichni **žáci musejí být vidět**, učitel se musí ke všem žákům **snadno dostat**.
- Využívání určených míst a prostorů (lavice pro individuální práci, klidný koutek)
- Zasedací pořádek (zejm. u žáků vyžadujících intenzivnější podporu) i **rozdělení žáků do skupin určuje učitel** – např. žák sedí vedle pozitivního vzoru = vrstevníci, kteří nebudou žáka tolik rozptylovat a mohou mu pomoci soustředit se na úkol.
- Materiály používané ve výuce (pracovní listy, výtvarné pomůcky atd.) jsou **uspořádané v označených** úložných prostorech a **snadno dostupné**.
- Stav pomůcek a materiálů je pravidelně kontrolován, rozbité nebo znečištěné pomůcky jsou vyřazovány.
- Všichni žáci mají k dispozici materiály, které podporují osvojení **aktuálně probíraného klíčového učiva a efektivních učebních strategií** (přehledy učiva, vzorce, postupy pro realizaci složitějších úloh, zásady psaného projevu aj.)

7. Definování jednotných přístupů k určitým typům chování

Soubor reakcí učitele na nevhodné chování, uspořádaný dle intenzity a funkce nevhodného chování.

Na tvorbě „návodu“ participují žáci, rodiče a pedagogové.

Vždy se snažíme nejprve uplatnit nejmírnější reakci k podpoře žáka v osvojení očekávaného chování.

Jedna strategie nebude fungovat pro všechny žáky nebo ve všech situacích.

Neadekvátní **trestání** nevhodného chování namísto **nápravy/korekce** prostřednictvím pozitivního, proaktivního a výchovného přístupu je spojeno se zvýšenou agresivitou, vandalismem, záškoláctvím a školním neúspěchem

„Návod“ by měl zahrnovat 1) postupy k řešení **nedostatku dovedností** (k uplatnění požadovaného chování), 2) postupy k řešení snížení výkonnosti (**nedostatek motivace** k uplatnění požadovaného chování) a 3) Oprava chyby jako univerzální proces korektivní zpětné vazby (**korektivní zpětná vazba**)

Postupy a reakce by měly komunikovat podporu, péči a budování vztahů. Snažíme se zakomponovat možnost volby.

Předvídatelnost reakcí zvyšuje pocit bezpečí a kontroly nad situací = menší riziko eskalace chování.

Vědět, jak se zachovat v každé (skoro) situaci snižuje stres učitele, zrychluje reakci i vyřešení situace a pomáhá volit vědomě naučené postupy místo reaktivních postupů.

7. Definování jednotných přístupů k určitým typům chování PŘÍKLAD

předem domluvený a vyzkoušený se žáky

Chvíli si chování **nevšímat** a **pochválit** ihned po zapojení do výuky

Zaměstnat žáka **jinou aktivitou**

Pochválit vhodné chování **jiného žáka**

Zeptat se **na potřeby** a **nabídnout řešení** (relaxační koutek, pomoc při úkolu...)

Připomenout očekávané chování

Znovu procvičit očekávané chování a ukázat v čem se liší

Informování zákonného zástupce o chování a další plánované podpoře

Žákovská **konference** (restorativní kruh)

Krátké (5min) ranní a odpolední **setkání s učitelem/vrstevníkem** – reflexe a zpětná vazba

Nácvik **socio-emočních dovedností** / očekávaného chování / seberegulace ve skupince

Komplexnější zjišťování potřeb a **funkce chování** (rozhovor s žákem, učitelem, rodičem, vrstevníkem), výstupem **Individuální výchovný plán**

Komplexní týmová podpora žáka podle zadání IVýP

Casemanagement a **spolupráce** s místními poskytovateli služeb

Porušení pravidel ve třídě

vyrušování mluvením

hlasité vykřikování

nerespektování pokynů učitele

pozdní příchody do hodiny

komentování výroků druhých

nezapojování do činností

pohyb po třídě bez dovolení

Přestupky

nevhodné komentáře (sprostá slova)

opakované porušování pravidel

pohyb mimo určené prostory, např. v šatnách

používání telefonů

lhaní

opakované pozdní příchody do školy

focení bez úmyslu ublížit (selfie se souhlasem)

focení prací a posílání spolužákům - nápopěda - podvodné jednání

Závažné přestupky

nevhodné komentáře na spolužáka, učitele

násilí fyzické

násilí psychické - urážky

užívání návykových látek - kouření, drogy, alkohol, energetické nápoje

vulgární vyjadřování

nošení a používání zbraní, nožů a pod.

záměrné poškozování majetku

podvodné jednání s cílem prospěchu

fotografování a natáčení vyučujících i spolužáků s cílem dalšího zveřejnění

prokázaná šikana, kyberšikana

rasistické útoky

8. Budování dobrých vztahů

Při práci žáků se učitel pohybuje v prostoru (současně pohledem skenuje místnost) a dává zpětnou vazbu jednotlivcům a skupinám. Komunikujeme zájem, důvěru a respekt. **Pre-korekce**

Aktivní dohled...

- Vytváří časté příležitosti k **monitorování úspěchu žáků** nebo poskytnutí podnětu očekávaného chování.
- Podporuje budování vztahu mezi učitelem a žáky díky vytváření **příležitostí k interakcím**.
- Předvídá a předchází známým rizikovým spouštěčům

Pohyb v prostoru: Využití fyzické blízkosti prostřednictvím pohybu po třídě/chodbě za účelem monitorování, **podpory** a prosté přítomnosti.

Skenování: Sledování za účelem **prevence** nevhodného chování a poskytnutí podpory

Interakce: Poskytování zpětné vazby žákům za účelem podpory, prevence nevhodného chování a rozvoje učení.

*Učitelé uvádějí, že když **ráno žáky pozdraví**, trvá žákům kratší dobu zvládnout ranní rutinní postup a zahájení první hodiny.*

9. Aktivní zapojení všech žáků ve výuce

Individuální dotazování nebo dotazování v malých skupinách:

Snažíme se využívat takové druhy odezvy, které napomohou vtáhnout všechny žáky; počkáme před vyvoláním odpovědi (5s); doplňovací listy; zapsání odpovědí; udržujeme zájem všech žáků

Hromadné odpovědi:

Všichni žáci ve třídě najednou verbálně odpovídají na otázku

Neverbální odpovědi:

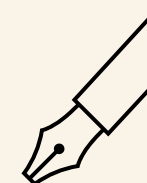
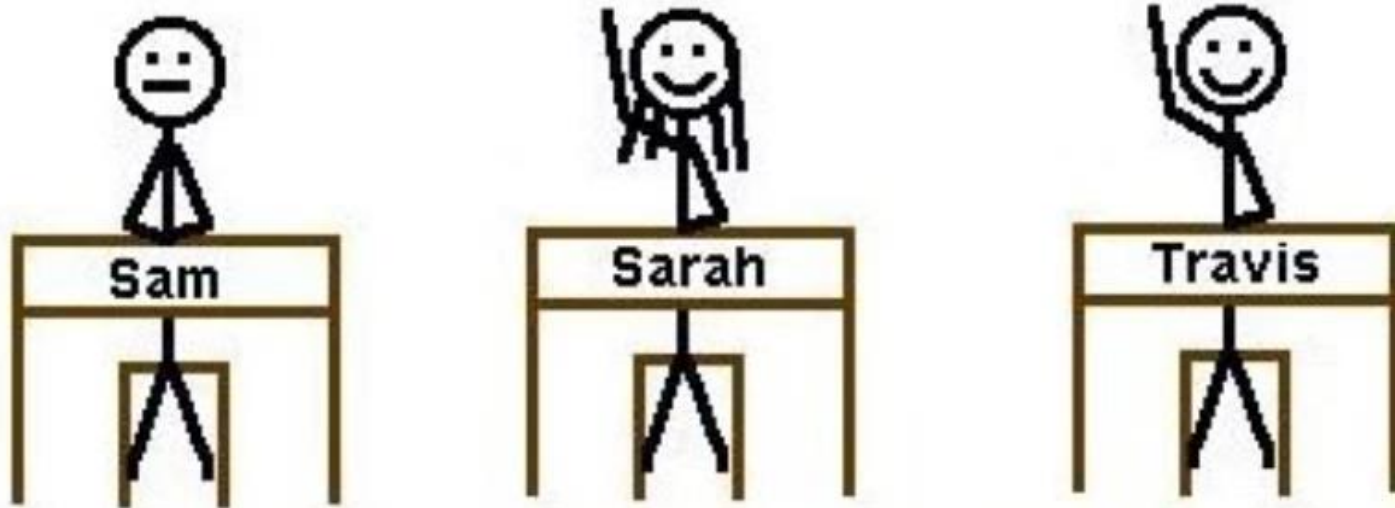
Mazací tabulky, počet prstů, semafor, kartičky s barevnou odpovědí, elektronické systémy atd.

Vrstevnické učební interakce

Peer tutoring, skupinové práce, odpovědi ve dvojici (Think-Pair-Share)...

Zvyšuje soustředění na výuku, snižuje rušivé chování, poskytuje průběžnou (častější) zpětnou vazbu, zviditelňuje učení, zlepšuje vzdělávací výsledky, různé typy zapojení žáků (někteří obtížně zvládají pozornost celé třídy)

Jak se může cítit Sarah a Travis, co se jim honí hlavou?

Jak se asi cítí Sam a co se honí hlavou jemu?

10. Participace žáků i rodičů na všech úrovních podpory

- Zástupce žáků i rodičů se účastní schůzí PBIS týmů
- Rodiče jsou informováni o všech úrovních podpory
- Podpora rodičů s propojením některých principů v domácím prostředí (např. očekávání)
- Pozitivní vzkazy domů o chování VŠECH žáků
- Sdílení hodnocení úspěchů v chování se žáky i rodiči
- Zavedení systému zpětné vazby od všech klíčových hráčů (hlasování, návrhy úprav) a jejich reflexe
- Pravidelné vyhodnocování dalších možných úprav systému
- Informování a budování vztahů s dalšími zdroji v komunitě
- Propojování s neformálním a zájmovým vzděláváním

*Investice do **dobrých vztahů** nyní pomohou lepší **spolupráci rodičů v případě potřeby***

Celoškolní oslavy úspěchů podpoří vztahy a motivují k další snaze o zlepšování

Popište **jeden dobrý (svůj/cizí) nápad**,
který byste chtěli, aby zavedla každá
česká škola?

Účinná podpora
chování všech
žáků a efektivní
intervence

- Wraparound/RENEW
- Mezioborová spolupráce
- Případové konference

- Check-in check-out (CICO),
- Nácvik pravidel / socio-emočních dovedností, strategie řešení problémů / seberegulace... ve skupinkách
- Funkční analýza chování

Výše popsaná podpora

1. Úroveň (univerzální, preventivní) podpory
PRO 80 % ŽÁKŮ JE TATO PODPORA POSTAČUJÍCÍ

2. Úroveň podpory

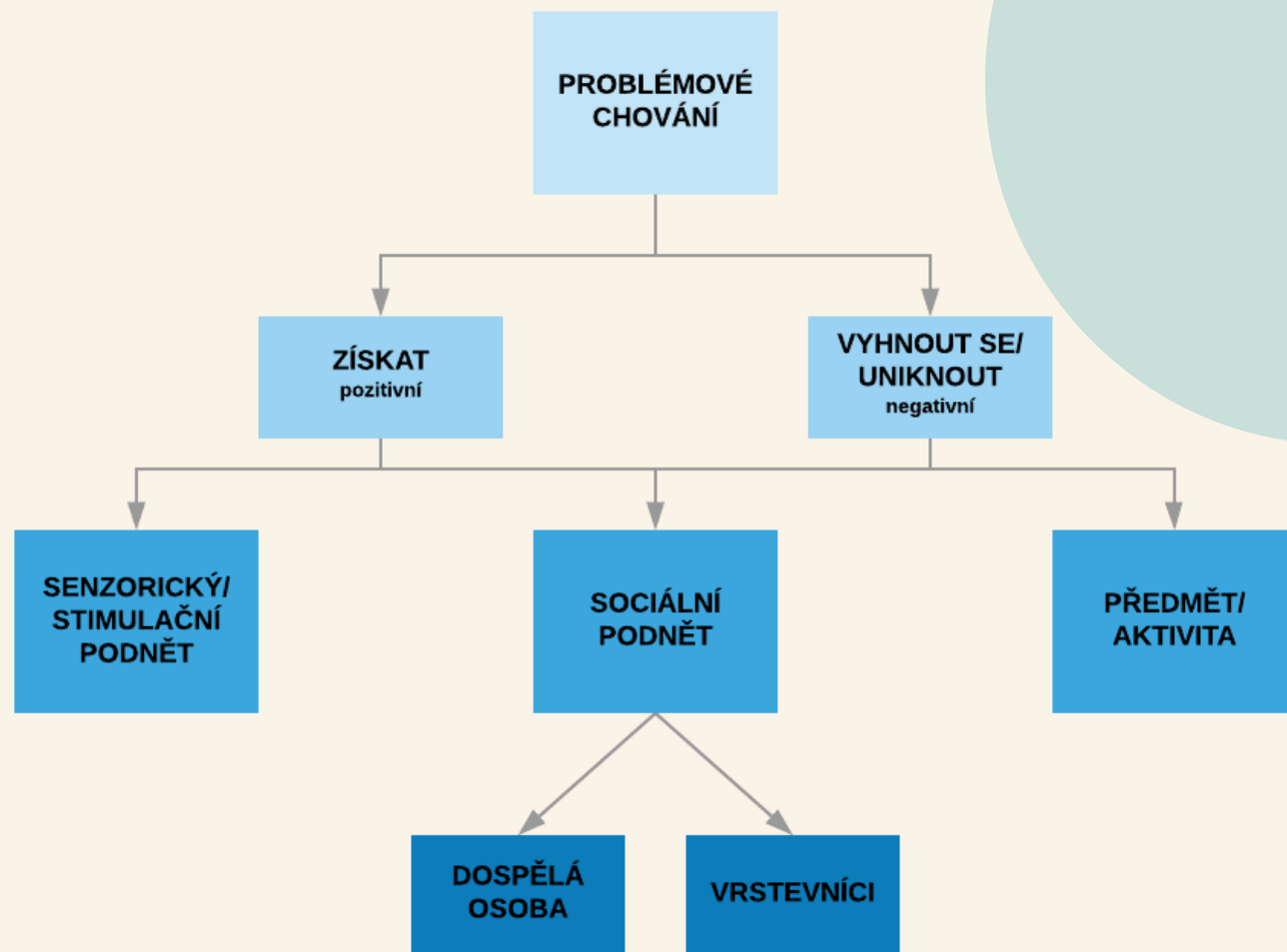
Check in - check out (CICO)

- Na začátku a konci dne stanovení cíle žákem + zpětná vazba v každé hodině
- Budování pozitivních vztahů
- Zvýšení zpětné vazby na chování
- Více pozornosti v průběhu dne

Skupiny zaměřené socio-emoční dovednosti/nácvik vhodného chování

- Cca 20 minut 2x týdně ve skupině 5-10 žáků
- Výuka strategií na zlepšení sociálních dovedností a seberegulace a nácvik aplikace (komunikace s učiteli)
- Praktický nácvik očekávaného chování v relevantních prostředích (tam, kde sledáváme obtíže)
- Flexibilita skupin podle potřeb dítěte

Funkční analýza chování

Funkční analýza chování

Analyzovat chování a srovnat ve více situacích.

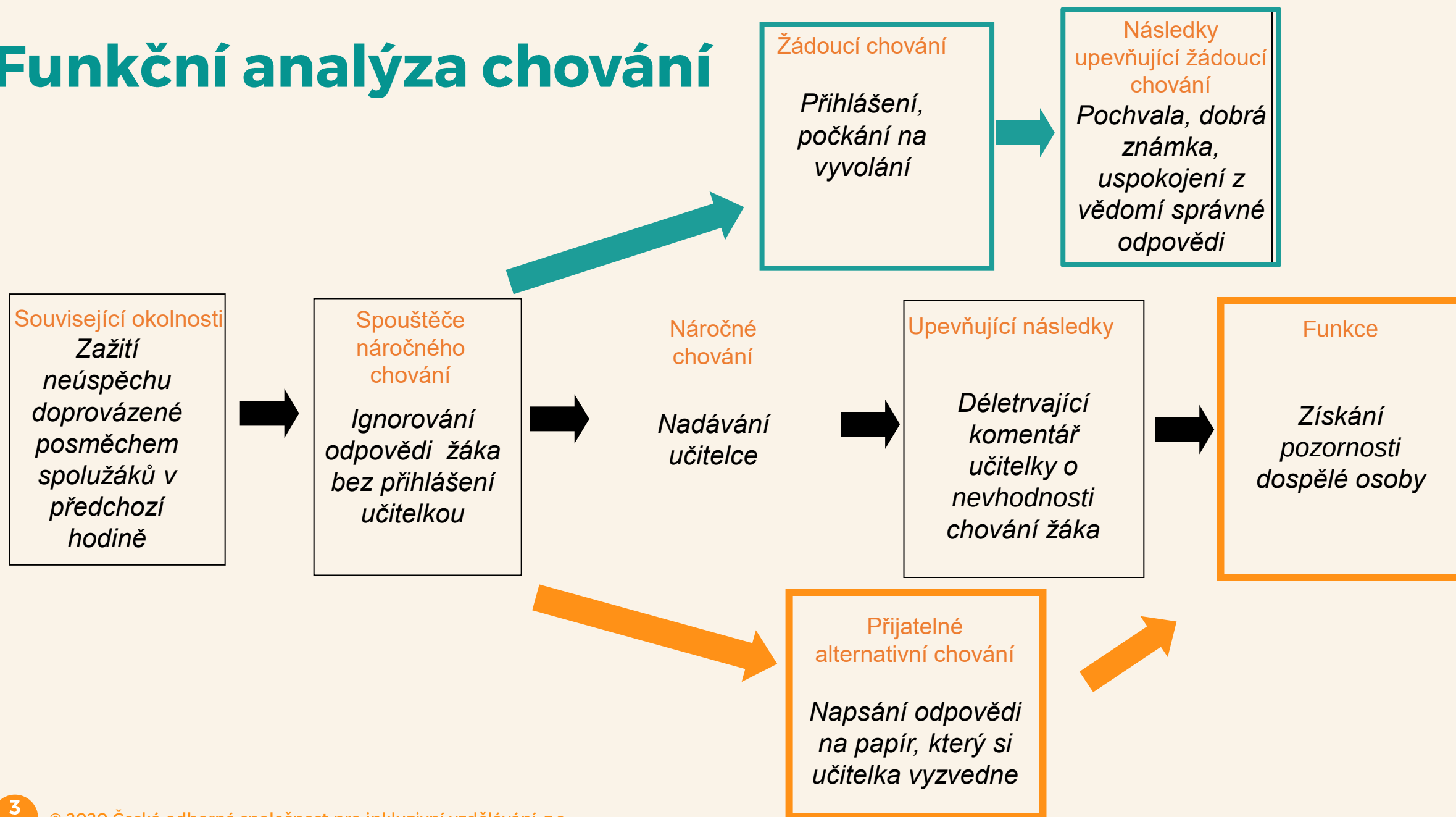
- K identifikaci funkcí chování se využívá postup, při kterém zjišťujeme, **co předcházelo** nežádoucímu chování (**Antecedents**), **konkrétně popisujeme chování** (**Behavior**) a zapisujeme, **jaké události následovaly** (**Consequences**) = ABC

Rozhovor s relevantními osobami (učitel/é, žák, rodič), sestavení hypotézy možné funkce chování a ověření pozorováním

V průběhu samostatné činnosti , když všichni pracují na svých úkolech žák začne sprostě nadávat spolužáky protože tak upoutá pozornost spolužáků, kteří se začnou smát .

Předpokládaná funkce chování je tedy získání pozornosti vrstevníků . Chování vzniká s větší pravděpodobností, pokud samostatná činnost trvá déle než 5 minut .

Funkční analýza chování

3. Úroveň podpory

Zhodnocení **nenaplněvaných potřeb** a alternativních možností naplnění

Zmapování **silných stránek a zdrojů** žáka/rodiny

Praktické zaměření IVÝP na nácvik alternativního chování

Multidisciplinární podpora a spolupráce (Wraparound/RENEW)

Orientace na potřeby a **cíle žáka/rodiny**

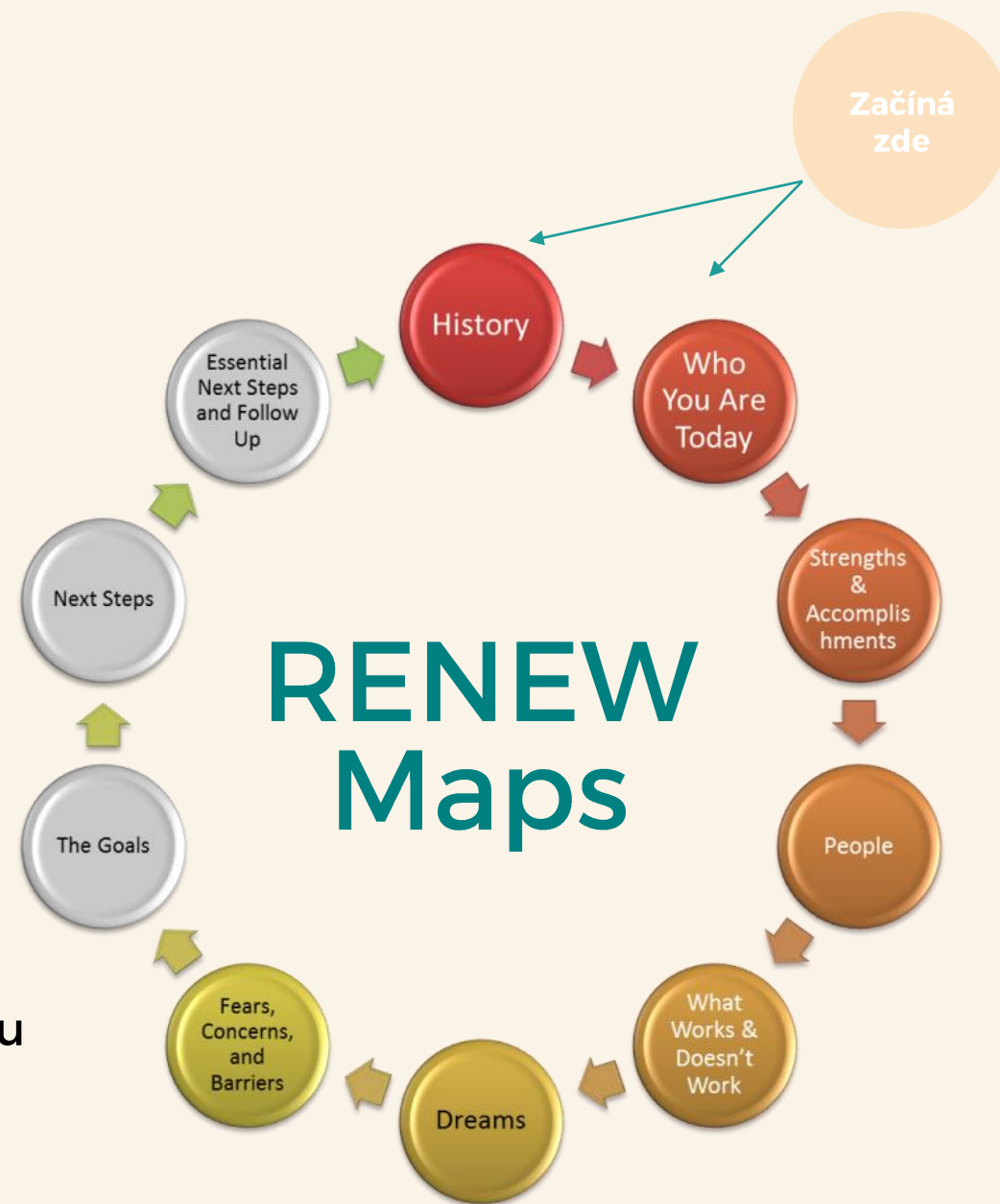
Zaměření na **všechny oblasti života** žáka

Dlouhodobé poskytování týmové podpory

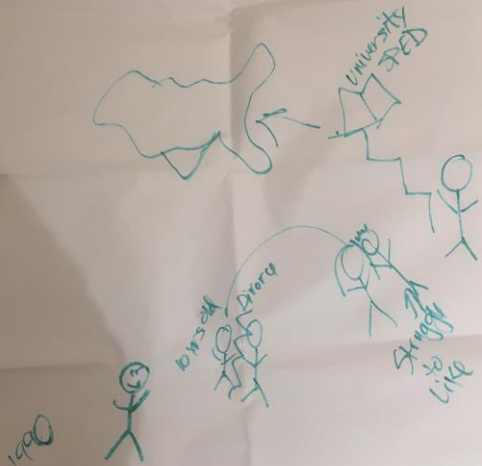
Zařazení **osob/spolužáků do týmu podle preference žáka**

Možnost oslovení osob podle potřeby na **krátkodobé specifické konzultace**

Zmocňování žáka (na výběr z možných řešení s různou mírou participace)

Anna
History 9/27

9/27 MELISSA

Strengths

Love to be in Nature

Talking to People

Shed

2 Languages

ACCOMPLISHMENTS

Survived electric shock

graduating

Nice Person

Learned English

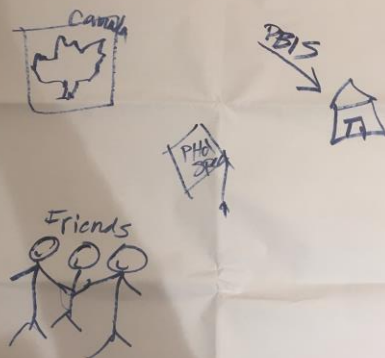
People Map

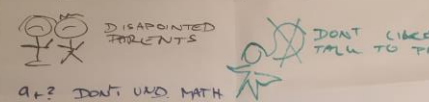
9/27 MELISSA'S PREFERENCES
WORKS: DOESN'T

ANNA'S DREAMS

9/27 FEAR'S CONCERNS BARRIERS

Going to Canada

1) Find Pba to Study
↳ talk to supervisor

2) Will it work with my studies
(complaint)
↳ supervisor
↳ int. dept → credits?

3) Figure out timing.
Start w/ steps 1+2

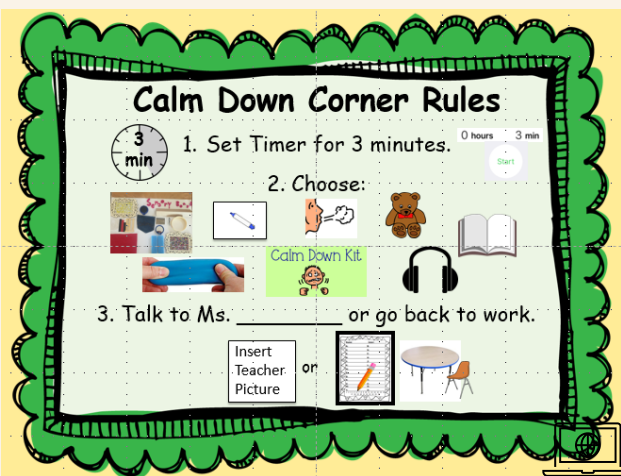
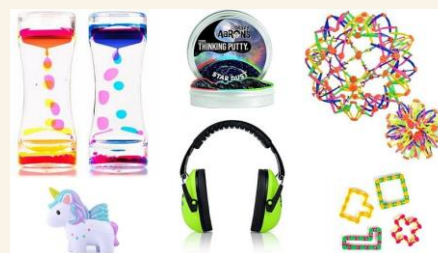
4) Apply for Grants → Financial Assistance Dept

Zřízení relaxačního místa

Dítě využije v momentě, kdy **začíná pociťovat zvýšený neklid nebo únavu**, které mu začínají bránit v další práci. Tedy ještě předtím, než se dostane do maximálního rozrušení nebo útlumu.

Zvykne-li si dítě **vnímat své potřeby** a budeme-li mu tuto podporu **nabízet včas**, zabráníme tím **eskalaci** stresové reakce dítěte.

Prostor vybavíme **kobercem a žíněnkou** / sedačkou, sedacím vakem, **polštářky, dekou** (vhodná je zátěžová) a několika plyšovými kamarády. **Dále pomůcky pomáhající k seberegulaci** (měkké i tvrdší), **seberegulační strategie** s piktoagramy, **obrázky popisující emoce**, (např.) kuchyňskou minutku a srozumitelná pravidla s piktoagramy.

PBIS je:

Implementační rámec

Ozkoušený systém pro zavádění efektivních strategií (přes 30 let, tisíce škol, USA, EU, Asie...)

Systém zajištění podpory chování všem žákům

Učitelé učí a následně podporují vhodné chování všech

Založeno na předcházení problémům

Pomocí především nácviku vhodného chování a jeho upevňování, srozumitelnosti a struktury prostředí, budování dobrých vztahů, zvyšování pocitu bezpečí, kultury kompetence...

Všudypřítomné

Především upevňování vhodného chování by mělo proběhnout několikrát v každé hodině a zároveň několikrát za den u každého z žáků

Přizpůsobitelné každé škole

Lze využít stávajících struktur a intervencí, dosažitelné cíle si stanovuje škola podle situace

Srozumitelné pro učitele (a složité pro kouče)

Jasně tipy co a kdy dělat, struktura podpory, příklady ze škol

Zdarma (v AJ a s časovou investicí)

Všechny materiály jsou dostupné na www.pbis.org, ale je časově náročné prostudovat všechny klíčové prvky

PBIS není:

Preventivní program

Většinu prevence zastanou učitelé průběžně a kontinuálně v rámci vyučování

Zrušení restrikcí a trestů

Na nevhodné chování žáků je stále potřeba reagovat a přeučovat jej. Případně z něj vyvozovat důsledky. Stále však usilujeme o nenarušení vztahu se žákem.

Nový způsob řešení konfliktů

I když navrhuje některé účinné postupy, hlavní těžiště leží v PŘEDCHÁZENÍ těchto konfliktům, čímž umožňuje učitelům více se věnovat výuce

Krátkodobou snahou

Cílem je pomalu zavést funkční a efektivní podporu, kterou učitelé využívají v hodinách automaticky

Chválení vzorných žáků

Žáci, kteří se někdy projevují nevhodně potřebují o to častější zvědomování a ocenění svého vhodného chování, aby toto bylo postupně evokováno s příjemnými pocity a získání pozornosti i uznání

Zátěží pro učitele

Na počátku zavádění PBIS se budou učitelé pravděpodobně muset naučit častějšímu všímání si vhodného chování a předvídání náročných situací, na což si ale rychle zvyknou a snížení nevhodných projevů žáků mnohokrát převáží původní zvýšené úsilí

Znáte cesty v českém vzdělávání,
kterými lze **podpořit zavádění** PBIS?

Jaké **bariéry** vidíte na straně systému?

Které názory nebo postupy je podle Vás
nutné **upravit na české** vzdělávání?

Nabízíme Vám další spolupráci a podporu školám při řešení náročného chování žáků.

(školení/webináře i konzultace lektorů z výcviku Porticus)

více na <https://cosiv.cz/cs/2020/11/20/vyuzijte-podporu-pro-praci-s-detmi-s-narocnym-chovanim-ve-skolach-2/>

Děkuji Vám za pozornost

Mgr. Anna Kubíčková, ČOSIV, z.s.

Koordinátorka projektu *Škola pomáhá ohroženým dětem*

anna.kubickova@cosiv.cz

www.pbiscr.cz

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

| Nadace **OSF**

VÝBOR DOBRÉ VŮLE
Nadace Olgy Havlové

© 2020 Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, z.s.